

BMP opfris cursus

BMP = Broedvogel Monitoring Project

Gecoördineerd door Sovon

Doel

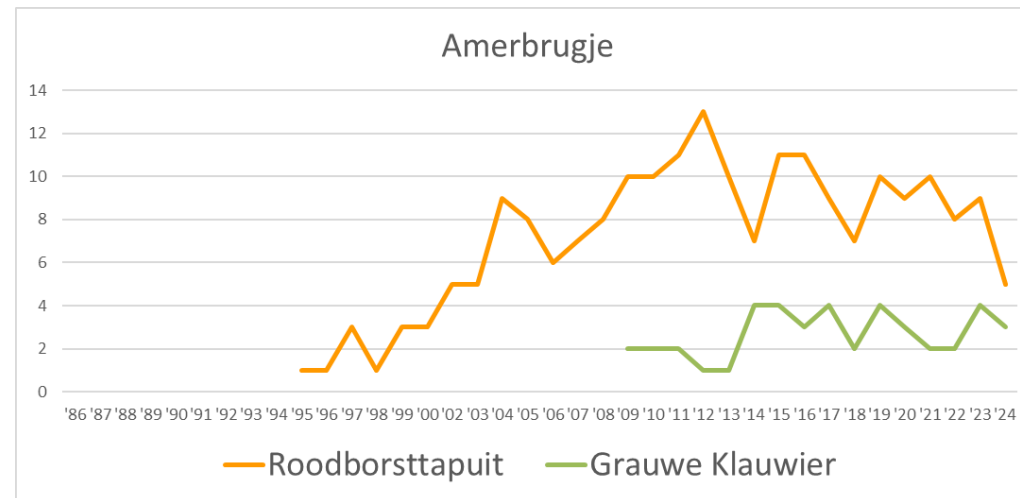
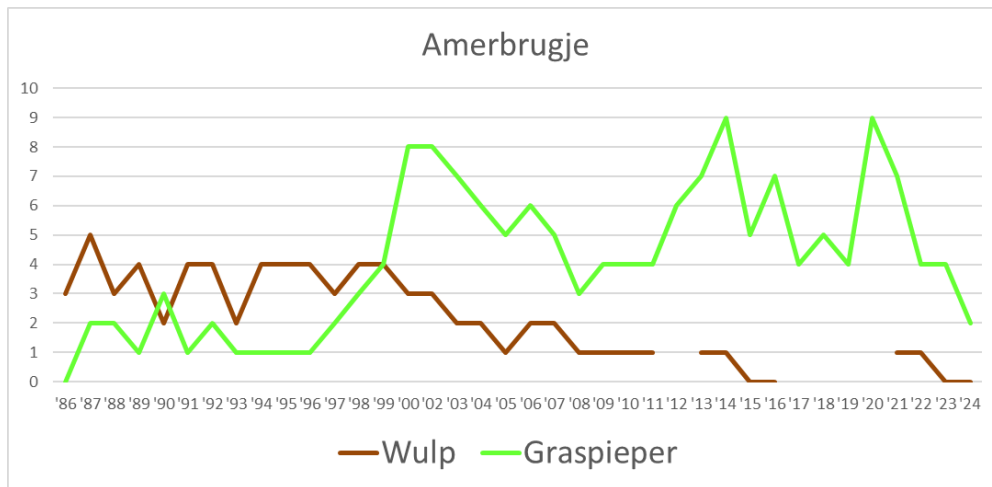
1. Begrip van basisprincipes BMP
2. Ervaring opdoen met werken met Avimap

Onderwerpen

- Basisprincipes van de BMP – wat, waarom, hoe
- Betrouwbaarheid – de belangrijkste punten
- Vogel waarnemingen invoeren met Avimap
 - Wanneer wel/niet – criteria, biotoop, datumgrenzen, broedcode
 - Werken met de Avimap app
 - Login & opstart
 - Invoeren locatie
 - Invoeren soort
 - Invoeren broedcode
 - Corrigeren foute invoer

Principes van de BMP – wat, waarom, hoe

- Doel is het monitoren van trends in de aantallen van de broedvogels
 - Veranderingen van jaar op jaar
 - Trends zijn indicatief voor veranderingen in de stand & kwaliteit van de natuur
 - ..Worden o.a. gebruikt voor bepalen van beheer en beleid
 - Veranderingen kunnen veroorzaakt worden door bv. lokaal beheer (waterstand, maaien, grondgebruik), maar ook opwarming klimaat.

Principes van de BMP – wat, waarom, hoe

- Dit gebeurt door het jaarlijks tellen van het aantal territoria van broedvogels
 - ‘Territorium’ is een gebiedje dat een broedvogel claimt (verdedigt) voor voedsel en om te broeden
 - ‘Verdediging/kenbaarmaken’ van het territorium gebeurt meestal door ‘zang’
 - ‘Fusie-afstand (max.territorium grootte)’ - varieert per soort, bv 200 m Roodborst, 1000 m Koekoek
 - Tellen van vogels is niet eenvoudig: gebeurt door beperkt aantal veldbezoeken (‘steekproeven’), 5-15/jr
 - Voor betrouwbaarheid is het essentieel dat de tellingen steeds op dezelfde manier gebeuren (consistent) – *je wilt dat veranderingen niet door onze manier van tellen veroorzaakt worden*
- Belangrijk voor de betrouwbaarheid van de telresultaten:
 - Ervaren tellers (waarnemen en herkennen juiste soort)
 - Nauwkeurigheid (invoeren locatie en type van de waarneming)
 - Consistent (jaar-op-jaar) waarnemen (zelfde manier, looproute,..)

Hoe worden vogel-territoria vastgesteld?

- Op basis van veldwerk: het tellen van vogels met territorium-indicerend 'gedrag'
- Het gedrag/type van de waarneming wordt aangegeven met de broedcode (bv. code2=zang)
- Wat 'geldig' territorium-indicerend gedrag is (dwz. *geldige broedcode*), varieert per soort
 - Voor bepaalde soorten is zang een vereiste, voor andere soorten niet
 - Een waarneming met geldige broedcode betekent dat de vogel mogelijk broedt
- Er zijn meerdere criteria voordat waarnemingen tot een daadwerkelijk territorium leiden
- Van belang is ook de datum: vogels hebben een broedperiode met begin en einddatum (ook weer variërend per soort) -
 - Geldige waarnemingen moeten binnen de datumgrenzen liggen
- Fusieafstand (~max. territoriumgrootte) bepaalt of twee nabije waarnemingen op verschillende data bij *eenzelfde* of bij *twee verschillende* territoria horen
 - varieert ook per soort
- Er zijn vereisten m.b.t. het aantal geldige waarnemingen gedurende alle veldbezoeken
- Eindresultaat: aan het eind van het seizoen wordt uit alle waarnemingen bij elkaar berekend van welke vogelsoorten er hoeveel en waar territoria zijn geweest
 - dit gebeurt geautomatiseerd (software gedreven) tijdens de 'auto clustering'.

Broedcodes

- De broedcode geeft aan het ‘gedrag/type van waarneming’.

De belangrijkste codes:

- Broedcode 0: vogel in niet-broedbiotoop → per definitie een niet-geldige waarneming
 - Code 0 betekent geen territorium mogelijk: met zulke waarnemingen wordt dan ook niets gedaan: beter niet noteren
 - Voor vogels waarvoor het biotoop niet geschikt is als broedbiotoop of niet gebonden aan het terrein (overvliegend).
 - Voorbeelden: zwarte roodst. en huismus in Zuid-Hijkerzand; huismus in Amerbrugje → Br.Code=0 → niet noteren!
 - Je gebruikt code 0 vooral om waarnemingen van zeldzame soorten te registreren (bv RoW)
- Broedcode 1: individu (zonder zang) **in broedbiotoop, met binding terrein** (bij WE, TE, KE, Fa, Ki, H is invoeren geslacht gewenst)
- Broedcode 2: zang (bij sommige spechten is dat de roffel) **in broedbiotoop**
- Broedcode 3: paartje (zonder zang) **in biotoop, samen optrekkend, met binding terrein**
 - NB Zang telt zwaarder als territorium indicatie, dus als je zang hoort bij een paartje, noteer code 2
 - Voor veel zangvogels is zang (code 2) de minimum vereiste voor een ‘geldige waarneming’ (Z,R,W,BB,F,Tj,M,BKr,GM,..)
 - Wanneer je zeker weet dat voor een bepaalde soort zang vereist is, hoeft je een waarneming van individu of paartje zonder zang niet te noteren.

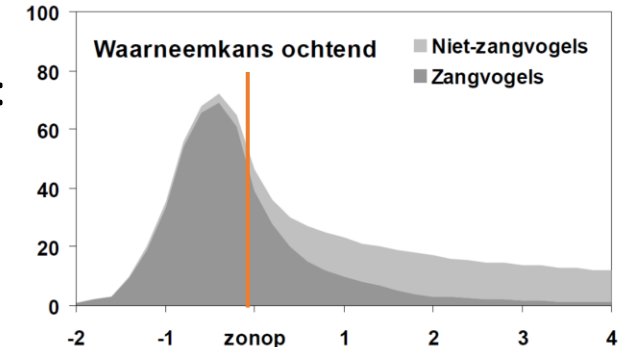
Broedcodes

De belangrijkste codes (vervolg):

- Broedcode 7: Alarm (bv. alarmerende merel)
 - Wijst erop dat er een nest in de buurt is.
- Broedcode 13 en 16: Waarneming nest met broedende vogel (13) of nest met jongen (16) (bv. ooievaar)
 - NB voor ooievaars is waarneming met code 13 een minimum vereiste: alle lagere broedcodes zijn 'ongeldig' (dus niet noteren; zelfde geldt voor zwaluwen: hiervoor is nesttelling vereist, anders niet noteren)

Betrouwbaarheid – belangrijke punten

- Wees kritisch, voer geen waarneming in waarvan je niet zeker bent!
- Ervaren tellers (goede ogen, gehoor, kennis)
 - Essentieel voor ontdekken van de vogel en bepalen juiste soort
 - Voor zeldzame/moeilijke soorten, is foto-bewijs wenselijk
 - Onze VWG: door tellen in groepjes met meerdere mensen & mix ervaring, zicht/gehoor kwaliteit
- Nauwkeurig invoeren van waarnemingen – broedcode, locatie
 - Bepaal: Is dit biotoop geschikt als broedbiotoop voor de waargenomen vogel? (broedcode > 0?)
 - Bepaal: Locatie – zo nauwkeurig mogelijk, zoom in op kaart in Avimap
 - Bepaal: Broedcode: zang/individu/paartje,... (code 0 iha niet noteren)
 - Let op: Is een eerder waargenomen vogel misschien een stukje met je meegevlogen?
 - Noteer een vogel alleen als je zeker weet dat hij niet is meegevlogen of mogelijk eerder al genoteerd is (bv. VL hoog in lucht)
- Consistentie jaar-op-jaar
 - Steeds (zoveel mogelijk) zelfde manier van tellen, looproute, frequentie, tijd, ervaring van tellers
 - (Je wilt niet dat aantallen beïnvloed worden door andere zaken dan de natuursinvloed)
 - Verder van belang voor het vergroten van de trefkans op waarnemen van vogels:
 - Zoveel mogelijk tellen rond zonsopkomst
 - Meer dan 5 veldbezoeken, en minimaal één avondbezoek.

Avondbezoeken

- Speciaal gericht op soorten die in de schemer actief zijn,
 - Zoals uilen, nachtzwaluw, houtsnip, patrijs, kwartel, kwartelkoning, porseleinhoen
- Je kunt een verkorte ronde lopen, gericht op maximale trefkans doelsoort
- Vereist dat je ook daadwerkelijk in de schemer (na zonsondergang) nog in het terrein bent!
 - Dit betekent in juni dat effectieve waarnemingsperiode rond 22 uur begint
 - Kien goed uit hoe laat je start; probeer om 22u op het verste punt te zijn
 - Als je dit niet kunt/wilt (als persoon/groep), vraag anderen de telling te doen.
 - Tel liever niet dan dat je te vroeg stopt

Lastige soorten – vragen extra aandacht

- **Koe, Wie, RD, Pa, Kw**

- heimelijk/onzichtbaar
- Roep/zang op grote afstand te horen
- Hebben groot territorium (1000m, Wie&Pa 500m)
 - ze kunnen zich over flinke afstanden binnen het territorium verplaatsen – en dat doen ze ook!

locatie moeilijk te bepalen

Mogelijk probleem: als je tijdens één bezoek twee (of meer) waarnemingen doet, met groot tijdverschil

De vraag is dan: twee verschillende vogels of één en dezelfde??

- Denk hier goed over na – bespreek in je telgroep
 - Als de geschatte locaties ~minder of gelijk aan de fusieafstand zijn: grote kans op eenzelfde vogel
 - Als de geschatte locaties (flink) groter dan de fusieafstand zijn: waarschijnlijk 2 verschillende vogels
- Bij deze soorten is dus kennis van de fusieafstand nodig!
- Opletten - bij Koe en Wie: het vrouwtje kan ook roepen (soms duet) → geen nieuwe waarneming!
- Het zonder nadenken invoeren van iedere afzonderlijke waarneming kan tot excessieve aantallen territoria leiden (bv. in Lageveld: 13 territoria van de Kwartel): niet doen!
 - Bedenk ook: wat is redelijk, hoe vergelijkt dit met voorgaande jaren

Attentie punten

- ‘Binding met het terrein’
 - Individuen of paren in geschikt broedbiotoop hebben ‘binding’ als ze niet (hoog) overvliegen, of bij opvliegen vrij snel weer invallen (niet het territorium verlaten).
 - bv. (over)vliegende paren duiven, ganzen
- Herkennen van geluid:
 - Vergt veel ervaring en goed gehoor.
 - ‘Merlin’ kan hulpmiddel zijn, maar vertrouw er nooit blindelings op:
 - Zoek bevestiging; bespreek binnen je telgroep wat eenieder hoorde; bij minder bekende soorten, bewaar de opname en/of speel geluid van de soort af via een geluiden-app ter bevestiging;
- Wees voorzichtig met groepen watervogels die niet paarsgewijs optrekken
 - Hebben iha geen binding met het terrein en zullen geen territorium vestigen: niet invoeren

Attentie punten

- Locatie: zo nauwkeurig mogelijk:
 - Bekijk vogel-locatie t.o.v. herkenbare elementen in het landschap, en t.o.v. je eigen locatie
 - Extra aandacht voor locatie van zingende vogels op afstand/hoog in de lucht (bv VL)
 - Let op dat je niet enige tijd later dezelfde vogel nogmaals waarneemt, en dubbel noteert !!
 - Locatie van nesten (bv ooievaar) vereist hoge nauwkeutigheid! Zoom sterk in.
 - Afgelopen jaren is het in onze VWG nog regelmatig voorgekomen dat locaties van nesten met broedende ooievaars onvoldoende nauwkeurig zijn ingevoerd.
- Datum grenzen:
 - Voor de meeste soorten 'openen' de datumgrenzen in maart-april, sommige al in jan., of pas half mei.
 - Enkele voorbeelden:
 - Vroege broeders: **Bui, Ha**: 25jan-10jul; **ZA** – 25jan-20jun; **StU** 10feb-15mei; **KB**: 1jan-15mei
 - Late broeders: **GKI** 15mei-20jul; **NZ** 10mei-5aug; **WD** 15mei-10aug **GrZ** 25 mrt-15sep
 - **NB** onze BMP tellingen eindigen half juli – maar er zijn dus nog soorten die tot een maand daarna nog broeden. Waarnemingen van deze soorten tijdens de HW telling, tot half aug, zoals de Wespendif, kunnen (/moeten) achteraf nog aan de BMP waarnemingen toegevoegd worden.
 - Idem voor waarnemingen van bv spechten en uilen in januari-half feb.

Waarnemingen invoeren in het veld

Invoeren in het veld gaat met de app **Avimap**

We doen al onze KNNV invoer onder account xksn00

Wat voer je in:

1. Soort : voor de meestvoorkomende soorten zijn er knoppen

2. Locatie – zo nauwkeurig mogelijk!! –

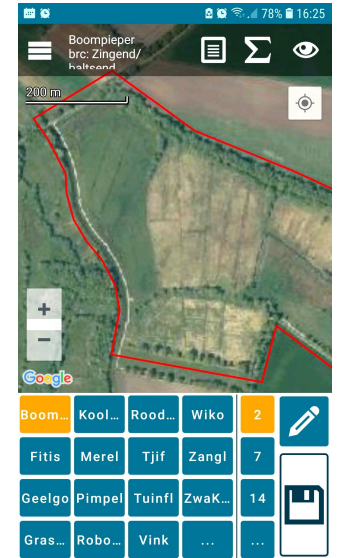
je kunt inzoomen tot op individuele bomen!

vooral bij nest-waarnemingen (Ooi) is dit extra belangrijk

3. Broedcode

Avimap geeft de meestgebruikte code als default, maar pas aan indien nodig

Let op: Soort niet invoeren als die (hier) geen geschikt biotoop heeft (zwaluw, H,..)

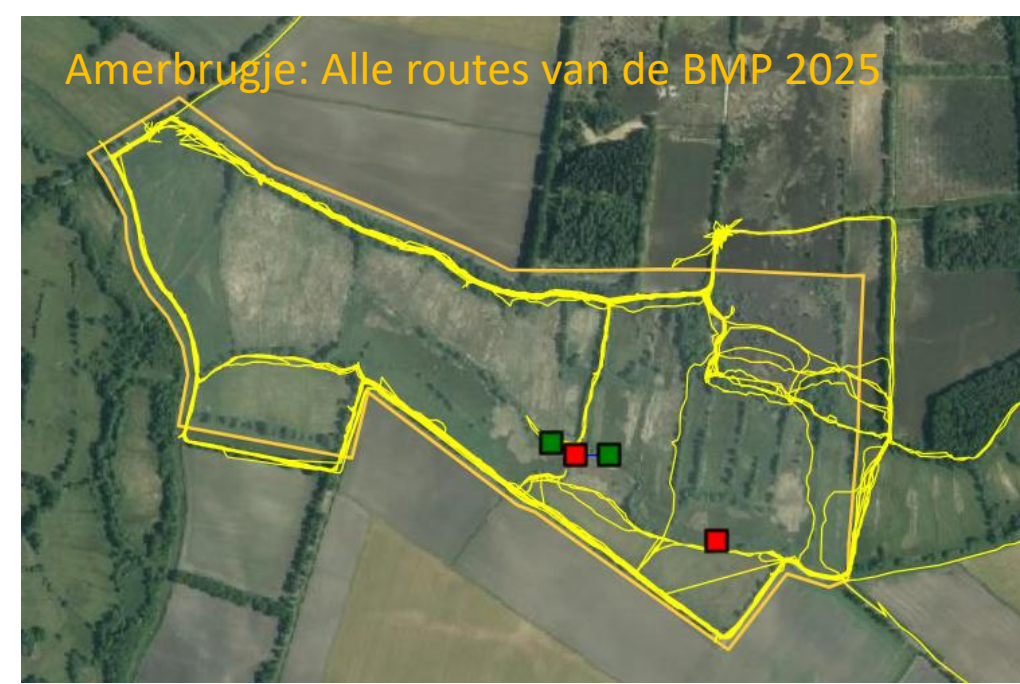

Waarnemingen invoeren

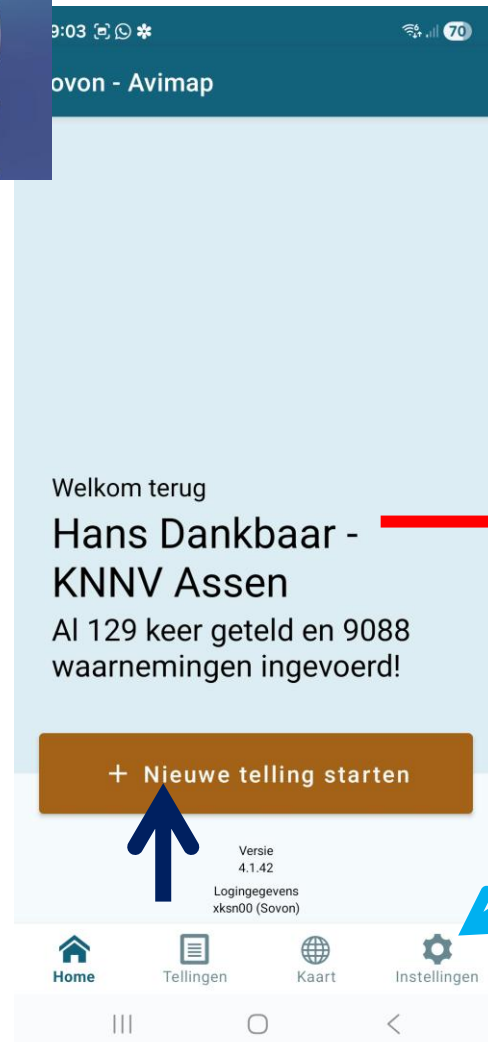
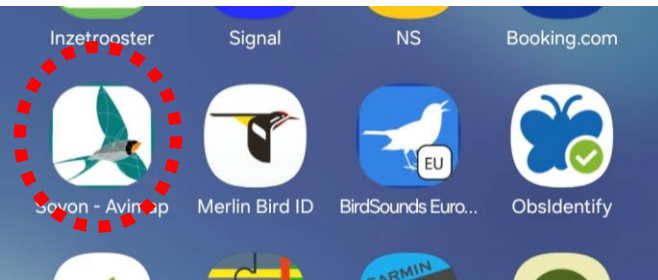
Avimap - vervolg

- De gelopen route wordt ook als track opgeslagen
- Als je per ongeluk iets fout ingevoerd hebt, corrigeer dit dan liefst meteen
 - (verwijder de foute invoer en doe daarna de correcte invoer)
- Je kunt ook je medetellers noteren
- Aan het eind van de telronde: vergeet niet om af te sluiten!
- Daarna kun je de gegevens uploaden in de Sovon database.

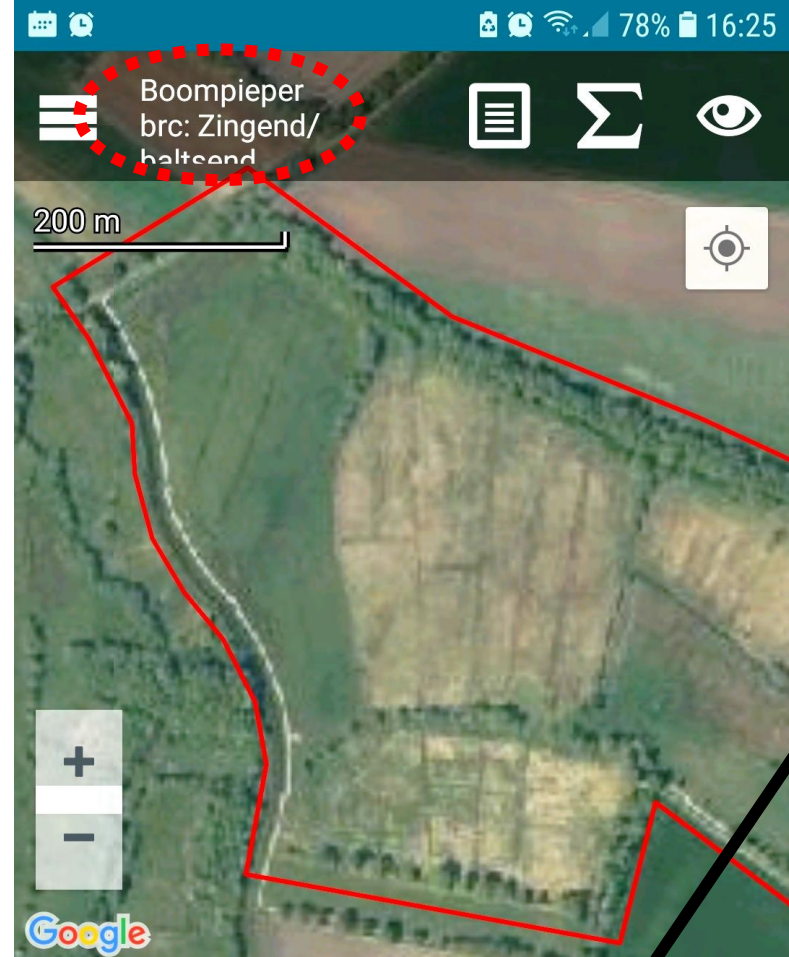
Je kunt je gegevens vervolgens op de Sovon website bekijken, en zonodig achteraf nog corrigeren of aanvullen (doe alleen als je hier ervaring mee hebt!)

Avimap – praktijk : Inloggen/opstarten

Instellingen:
o.a. gebruikersnaam & ww
& vorige gelopen tracks

AVIMAP – hoofd invoerscherm

**Knoppen voor
soort en broedcode**

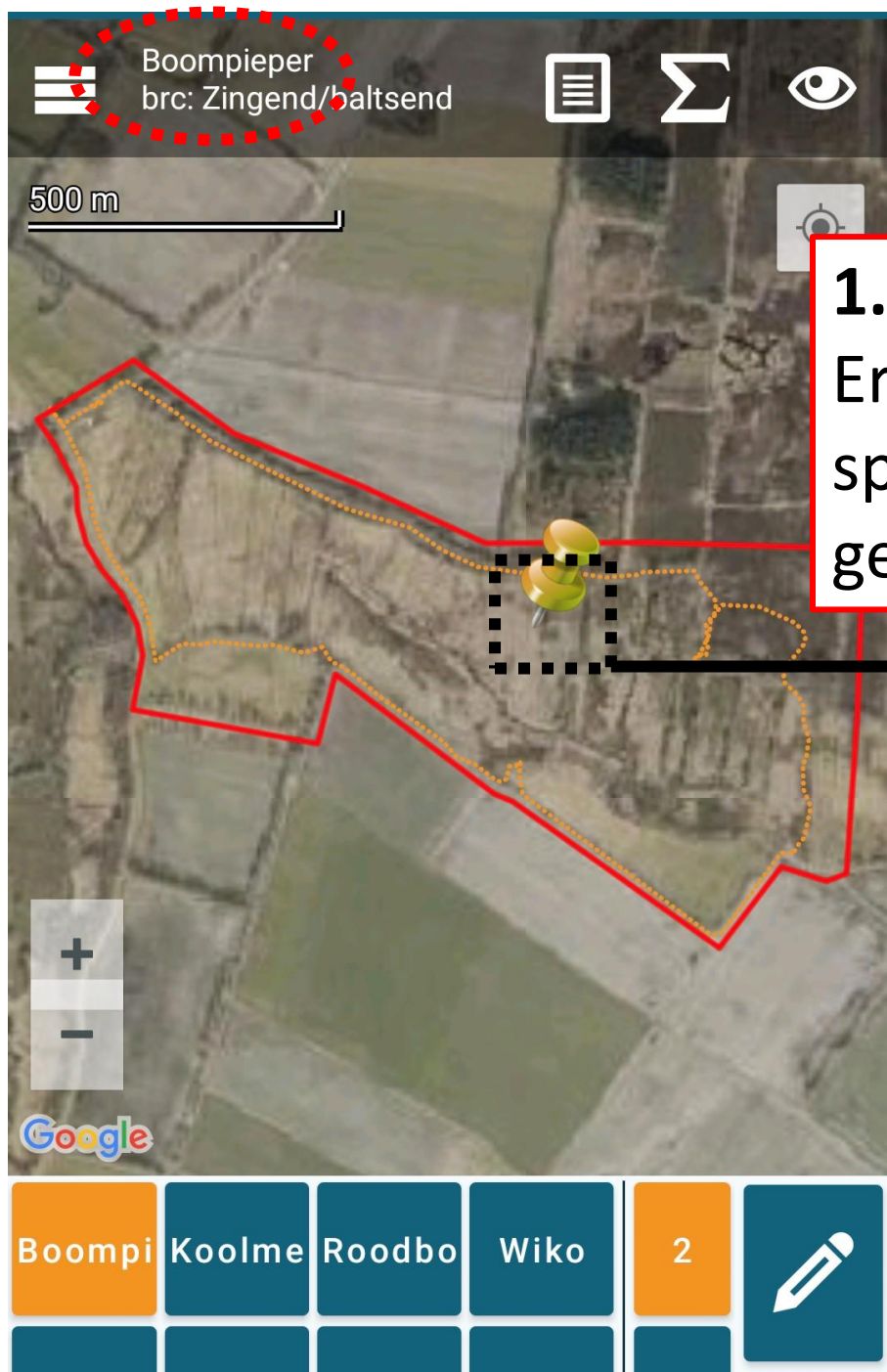
3 knoppen met voor-
ingestelde broedcodes,
waarvan de bovenste
(oranje,=geselecteerd) de
meest waarschijnlijke is
tik op '...' als je een andere
code wilt.

**Broedcode
invoer:**

Soort invoer:

15 knoppen met voor-ingestelde vogelsoorten.
Soort onder de oranje knop is momenteel geselecteerd
Als de waargenomen soort er niet bij staat, tik op '...'.

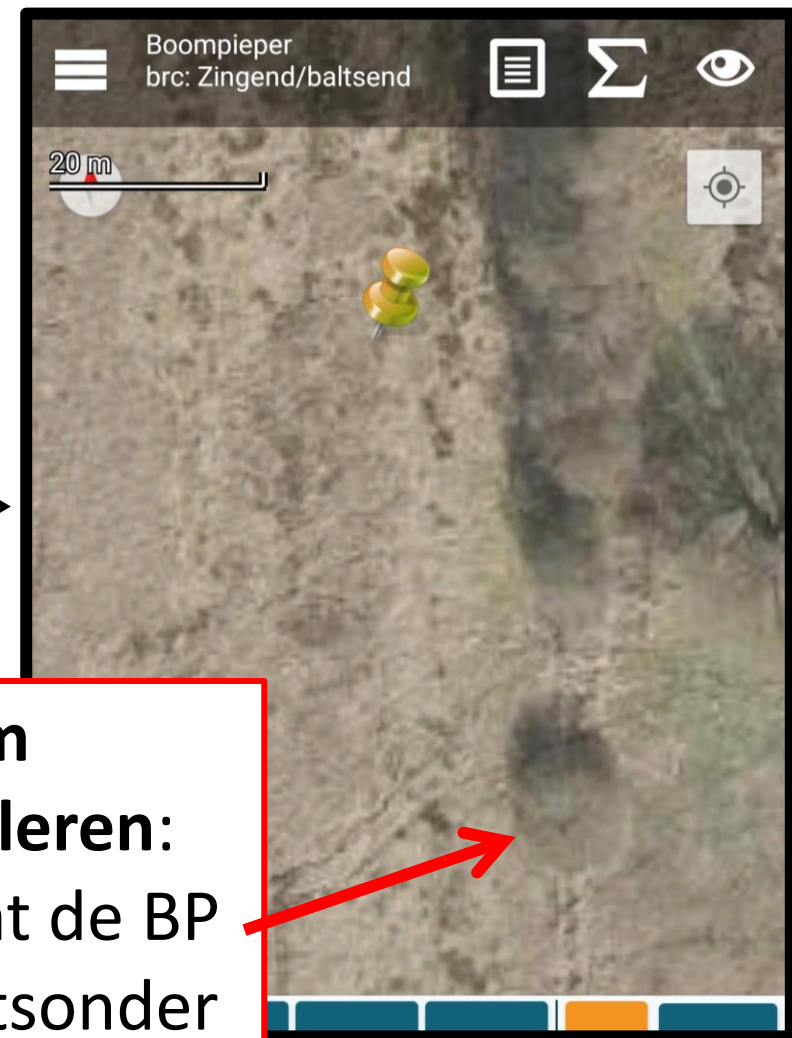

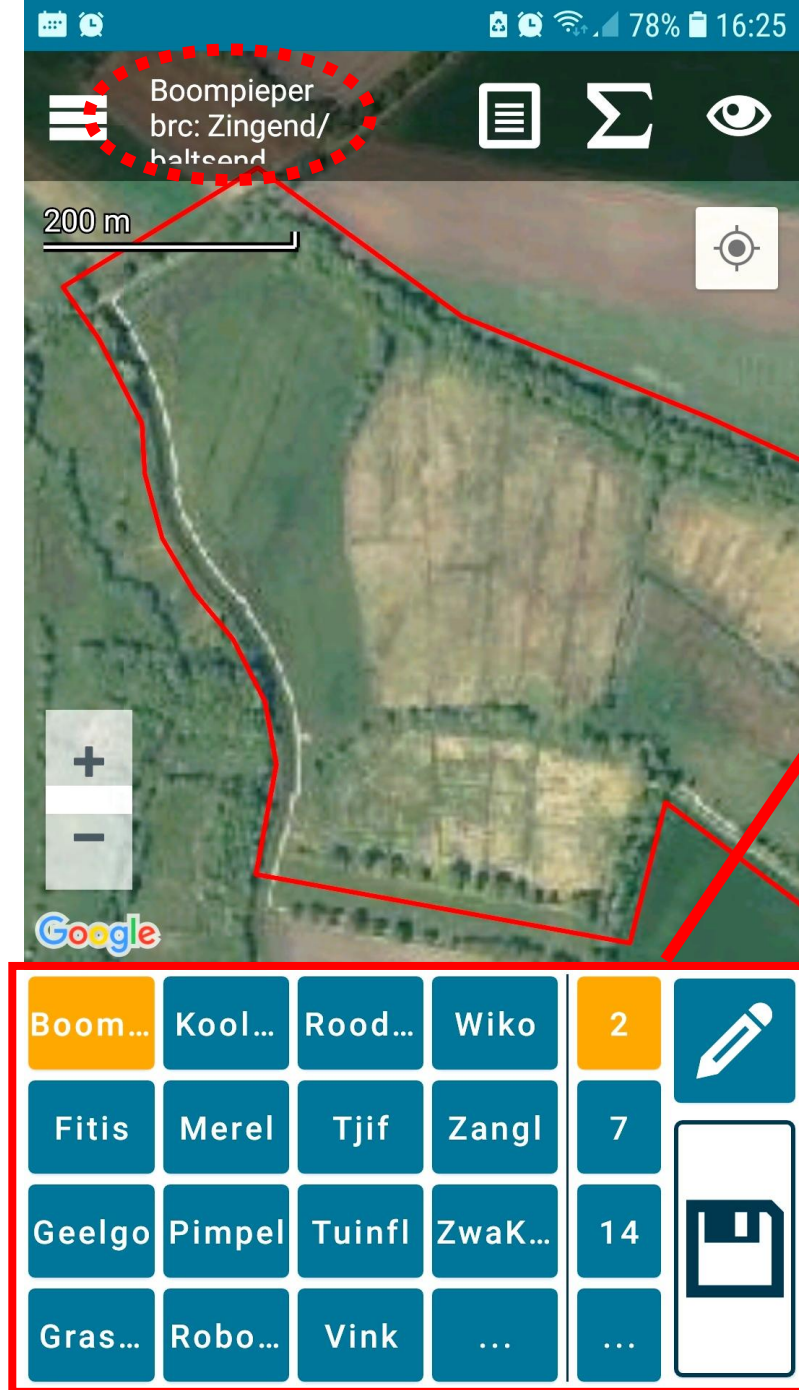

AVIMAP – Locatie invoeren

1. Tik op de kaart:
Er verschijnt een speld met de gekozen locatie

Zoom sterk in om locatie te controleren:
Is die juist?, of zat de BP in de boom rechtsonder
Tik zonodig op de goede locatie

AVIMAP – opslaan van waarneming

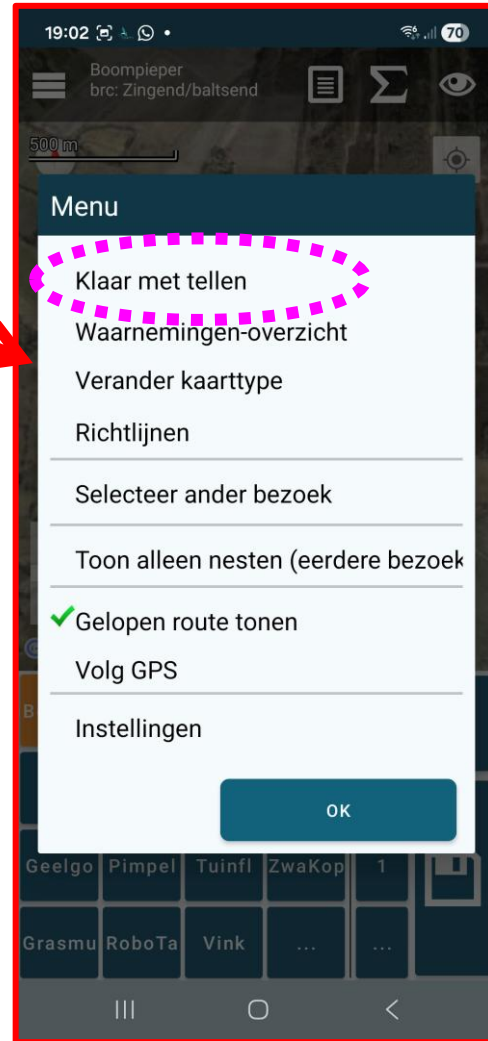
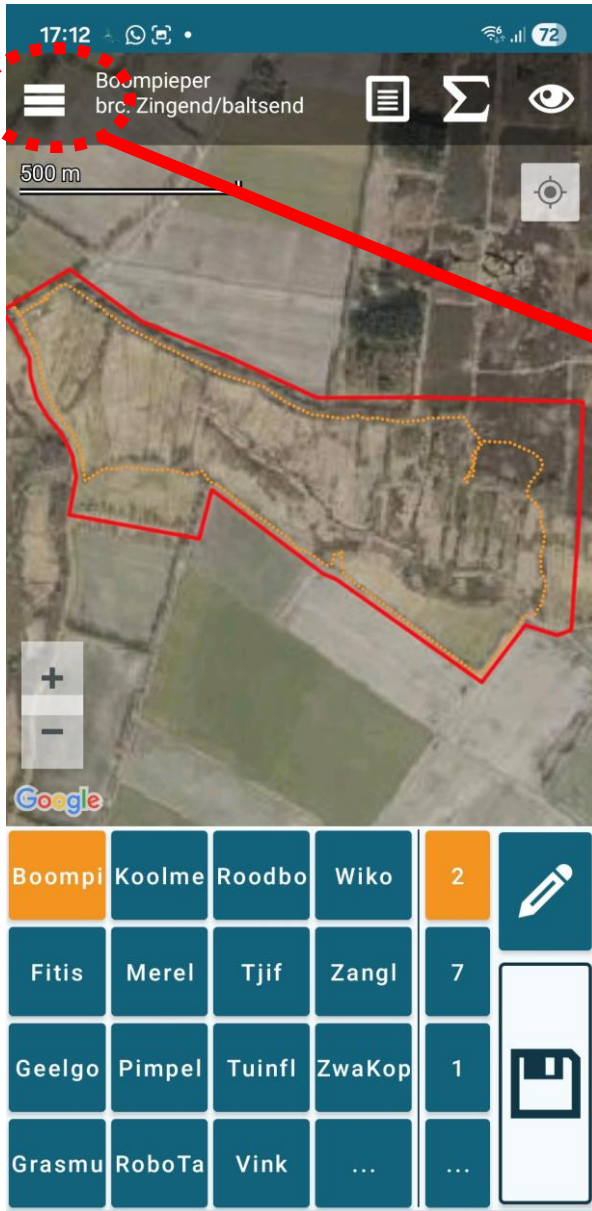

Boom...	Kool...	Rood...	Wiko	2	
Fitis	Merel	Tjif	Zangl	7	
Geelgo	Pimpel	Tuinfl	ZwaK...	14	
Gras...	Robo...	Vink	...	...	

Detail aan waarneming toevoegen, bv geslacht

Bewaar-knop

Avimap – afsluiten (& andere opties)

Menu met diverse opties,
waaronder afsluiten
(klaar met tellen).

Avimap - afsluitscherm

- **Deelbezoek:** - belangrijk!
 - Percentage van de BMP-plot dat is geteld
- Medetellers opgeven
 - (kan ook later, via de Sovon website)
- Opmerkingen
 - Je kunt bijzonderheden melden die je tellingen beïnvloed hebben

10:07

Bezoek

Plot
Amerbrugje

2026-01-21

10:06

tot

10:06

Deelbezoek %

Medetellers

Nog geen medetellers gekozen

Wijzigen

Heb je op de volgende zoogdiersoorten gelet: haas, konijn, vos, ree, eekhoorn en egel?

☐ Ja

☐ Nee

Opmerkingen

OK

Extra

Avimap – vorige gelopen tracks tonen

- Je kunt de gelopen tracks van de laatste telgroepjes automatisch zichtbaar maken: oranje stippellijn

Avimap – praktijk : vorige gelopen tracks tonen

Ve

100

Vergroot iconen met (%)

100

Aantal waarnemingen op de kaart

100

Waarnemingen van de afgelopen x dagen tonen in kaart (gele stippen). Geef 0 voor geen oude waarnemingen.

1

Tracks van de afgelopen x dagen tonen in kaart (dunne oranje lijnen). Geef 0 voor geen oude tracks.

20

Externe kaartdirectory

/data/user/0/nl.sovon/files/maps/

Opruimen OSM cache

Diskruimte vrijmaken en/of nieuwe kaarten gebruiken voor OpenStreetMaps

Custom baseUrl maps

KMhokken resetten

Instellingen:

- De meeste standaard instellingen zijn prima en hoef je niet aan te passen.
- Echter er is wel één heel handige instelling die nuttig is maar standaard uitstaat:
- ‘Het tonen van de laatst-gelopen route tot x dagen geleden’
 - in voorbeeld hiernaast staat die op 20.
 - Als je hem op 30 zet, zie je de laatste 3 tracks (1/10 dg)
 - Standaard instelling is 0 dagen